

exemerunt, et illas a se exemptas, seu in summis pecuniarum obligatas tenent ad usum et utilitatem suam, solvent contributionem, quae *schos* dicitur, sicut reliqua omnia molendina in regno, seu illorum molendinatores eas solvere solent, contraria consuetudine, quae corruptela potius dici debet, penitus non obstante iuxta antiquas quietantias. Quorum autem molendinorum nostrorum tertiam mensuram capitanei nostri, de mandato nostro et pecuniis nostris redemerint ad nostram utilitatem, ex illa nihil solvi debebit.

Minerariae vero officinae alias ferrum facientes et serrae hereditariae ex singulis rotis duodecim grossos solvent. Annales vero officinae minerariae, et similiter annales serrae, hoc est locatae seu conductitiae, a qualibet rota sex grossos similiter ad unam ratam supradictam solvent.

Item molendina ventilia hereditaria octo grossos. Illa vero molendina ventilia, quae anniversarios molendinatores habent, sex grossos, ad ratam unam constitutam, hoc est pro festo sancti Laurentii incipiendo illius solutionem ad festum sancti Egidii proxime venturis.

Item sacerdotes Rutheni, qui popones vocantur, ex singulis ecclesiis et synagogis mediam sexagenam solvent. Prothopopones vero alias *namiestniczi* per florenos duos in moneta solvent. Item Valachi ex singulis laneis integris, si illos habent, vel arcis^a, quae *dworzisze* dicuntur, octo grossos solvent. Et qui agros non habent, a singulo centenario ovium similiter octo grossos persolvent pro una supradicta rata.

Item Iudaei omnium terrarum regni nostri, tam de singulis mansionibus alias *od gruntow*, quascunque inhabitant, quam etiam de omni re pecuniaria et mercanciis quascunque et ubicunque habuerint, eandem a qualibet marca per grossos duos solvent et contribuant.

Ut autem supradicta ordinatio in exigendis eisdem contributionibus facta debite exequutionem demandetur, in palatinatu N. et eius districtibus generosum N. exactorem constituimus et designavimus, praesentibusque litteris nostris designamus et mandamus, ut in manus eius, pro designatis temporibus easdem contributiones persolvere curetis. Vobis vero capitaneis, quorum interest, mandamus, ut praefato exactori nostro pro ratis et temporibus superius expressis, sub poenis ad hoc constitutis absque cuius morae et dilationis intervntu de dictis contributionibus, per os, ad quos pertinet, responderi faciatis et vos ipsi respondeatis. Negligentes vero in solvendo et contumaces per pignorationes et alias poenas solitas ad solvendum easdem contributiones compellatis. Pro officio vestro et gratia nostra facturi. Datum Vilnae, feria secunda, in crastino Sanctae Trinitatis anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo sexto [12 VI 1536], regni nostri anno tricesimo. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium.

VI. ^aUNIVERSALES LITTERAE DUCILLORUM^a

Sigismundus etc. Universis et singulis principibus, tam spiritualibus quam saecularibus, reverendissimis et reverendis in Christo patribus, dominis archiepiscopis, episcopis, necnon magnificis, generosis, nobilibus, famatis et providis, palatinis, castellanis, capitaneis, terrigenis nobilibus, officialibus et eorum vicesgerentibus, heredibus, advocatis, scultetis civitatumque et oppidorum, tam nostrorum quam aliorum quorumcumque subditorum nostrorum, magistris civium, consulibus et communitatibus et generaliter omnibus subditis nostris spiritualibus et saecularibus cuiuscunque status, condicionis et praeeminentiae existentibus bona quaecunque tam spiritualia, quam saecularia, civitates, oppida, villas, tabernas possessiones et alia bona quocunque nomine nuncupata habentibus, in omnibus terris, palatinatibus et districtibus eius existentibus, sincere et fidelibus nostris dilectis, salutem et gratiam nostram. Sincere et fideles dilecti! Noveritis communi omnium tam spiritualium quam saecularium consiliariorum nostrorum et nuntiorum terrestrium, in conventu generali Colensi nuper celebrato congregatorum, voto et concordii voluntate, exactionem ducillorum quae *czopowe* dicitur, multis et arduis necessitatibus reipublicae

^a *Lub*: arces.

^{a-a} *W MRPS, cz. IV, vol. 3, nr 18123, s. 38 nosi on tytuł: Litterae universales regiae super exactione ducillorum, in conventu Colensi laudata.*

ita exigentibus decretam esse, quae inchoari debet a festo Sancti Spiritus alias Pentecostes proximo [4 VI 1536], et continuari per integrum annum ad aliud festum Sancti Spiritus inclusive, anni Domini millesimi quingentesimi trigesimi septimi [20 V 1537]. Exigetur autem et solvi ac exigi debebit eadem ipsa contributio ducillorum, secundum antiquam consuetudinem, modo videlicet infrascripto, ut quilibet cerevisiam coquens venalem, ex quibuscunque braseis fuerit eadem ipsa cerevisia cocta, hoc est sive brasea ipsa sint civium et dominorum, sive ex molendino provenientia et emensurata, sive domi facta, a quolibet vase singillatim vel coctura ipsius cerevisiae, iuxta locorum consuetudinem antehac observatam, exactionem ipsam ducillorum in manus exactorum designatorum fideliter solvat, ita ut a maiori coctura alias *waru* plures grossi solvantur et minori pauciores, iuxta vasorum numerum et quantitatem, et exactorum ordinationem, quam ubi opus, et quoties expediens erit, nostra auctoritate facient et constituent notariosque et custodes tam in civitatibus et oppidis, quam etiam in villis iuxta arbitrium suum, exactor etiam ipse deputabit et iuramento corporali ad fidelitatem illos astringet. Ternarii vero vetusto more^b circa quemlibet grossum solvendi pro civitatum et oppidorum reparatione conserventur. Tabernatores vero singuli cerevisiam coquentes vel coctam a dominis tam spiritualibus quam saecularibus ad propinandum recipientes, a quolibet vase mesure civilis teneantur per unum grossum in manus exactoris persolvere. Item a medio vase vini alias *polkuffek*, florenus cum triginta quadrantibus solvendus. Item a *dreylink* sive Seremiensi vini vase duo floreni cum sexaginta quadrantibus solvendi. Item a quolibet barili malmatici vel vini Italici unus *orth* cum septem ternariis solvatur. A barilli vero simplicis vini duo grossi solvantur et duo ternarii. A medonis vase communis, duo grossi cum duobus ternariis. A cerevisia advectitia sive externa, ut Swidnicensi, Glogoviensi, Thessnensi, Bernowiensi et alia quacunque, a quolibet vase duo grossi. Et quicumque non soluta prius exactione praefata cerevisiam, vinum, medonem, malmaticum et alium quemcunque potum et praedictis vendere et propinare, in fraudem reipublicae praesumpserit, totum illud, in quo fraudem commisit, seu committere voluit, irremissibiliter ammittet, et poenam regalem solvendam, quoties id fecerit, obligabitur. Capitaneusque loci in tales omnes et singulos fraudem huiusmodi committentes animadversionem debitam, veritate rei cognita, non habens respectum ad quempiam, irremissibiliter exequatur. Ad quam quidem exactionem colligendam diligenterque et fideliter exigendam, in ipsis terris et palatinatibus totium regni et districtibus eius certos exactores deputabimus. Vobisque omnibus et singulis, quorum interest, mandamus, quatinus praefatis exactoribus sive ab eis substitutis de ipsa exactione ducillorum respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitaneis, eos, qui rebelles vel negligentes erunt et quos ipse exactor deferet, per pignorationes solitas ad solutionem exactionis huiusmodi compellatis. Sub poenis nostris contra negligentes capitaneos in novis et antiquis statutis descriptis. Pro gratia nostra aliter non facturi. Datum Vilnae, feria secunda in crastino Sanctae Trinitatis, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo sexto [12 VI 1536], regni nostri anno XXX°. Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium.

^b *Slowo dopisane w interlinii.*